

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА

БАЛАШОВ ДМИТРО ІВАНОВИЧ

УДК 378:[37.091.12.011.3-051:796]:001.895(043.3)

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Спеціальність 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Суми – 2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Лянной Михайло Олегович,
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
директор навчально-наукового інституту фізичної культури (м. Суми).

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Бойчук Юрій Дмитрович,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
завідувач кафедри спеціальної, інклюзивної і здоров'язберезувальної освіти (м. Харків);

кандидат педагогічних наук
Чепелюк Анна Вікторівна,
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка,
старший викладач кафедри спортивних дисциплін і туризму (м. Дрогобич).

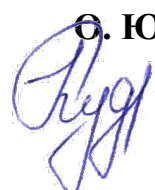
Захист відбудеться 29 червня 2018 року о 10 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 55.053.03 у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка, Міністерство освіти і науки України за адресою: 40002, Сумська обл., м. Суми, вул. Роменська, 87, ауд. 214.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, Міністерство освіти і науки України за адресою: 40002, Сумська обл., м. Суми, вул. Роменська, 87.

Автореферат розіслано 29 травня 2018 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О. Ю. Кудріна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасне українське суспільство поставлене в жорсткі конкурентні умови і має відповідати на виклики щодо національної безпеки. Фізична культура як невід'ємний складник національної безпеки і сталого розвитку суспільства спрямовується на зміцнення здоров'я нації. Інноваційні види рухової активності, серед яких, зокрема, паркур, воркаут, скейтбординг, роликовий спорт та інші, що спрямовані на пропагування здорового способу життя, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних якостей з метою гармонійного формування особистості учнівської молоді, зумовлюють потребу в підготовлених фахівцях фізичної культури і спорту.

Загальноосвітня школа потребує учителів фізичної культури, які є фізично активними й витривалими, здатні на творчий підхід до вирішення проблем, спроможні сприймати й запроваджувати інновації в різні галузі знань, зокрема, у сферу фізичної культури.

У зв'язку з цим важливого значення набуває модернізація професійної підготовки вчителів фізичної культури в закладах вищої освіти з метою опанування студентами комплексом інноваційних знань, умінь і навичок у галузі фізичної культури і спорту, формування в них таких професійних інтересів, мотивів і ціннісних орієнтацій, які ефективно спрямовують до інноваційної професійної діяльності.

Питання фізичної культури і здорового способу життя дітей та молоді відображено в законі України «Про фізичну культуру і спорт» (2010, зі змінами), постанова «Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року» (2017), «Про забезпечення сталого розвитку сфери фізичної культури і спорту в Україні в умовах децентралізації влади».

Модернізація підготовки майбутніх учителів фізичної культури передбачена у низці новітніх правових документів на рівні держави, зокрема в законах України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» (2016), Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вибір» на 2012–2020 р. (2011), Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізації викликів (2009), у Концепції Нової української школи (2017), в яких наголошено на необхідності неперервності, гнучкості, доступності, відкритості, гуманістичної спрямованості фізкультурної освіти.

Фундаментальною основою дослідження слугують роботи, в яких висвітлено різні аспекти використання інновацій у професійній діяльності фахівців (І. Гавриш, О. Дубасенюк, В. Кремень, Н. Ничкало та ін.). Серед шляхів вирішення проблеми пропонується модернізація змісту й методів фахової підготовки вчителів (О. Набока, О. Семеніхіна, О. Семенов, М. Солдатенко та інші), переосмислення підходів до підготовки фахівців у галузі

фізичної культури і спорту (Ю. Бойчук, Ю. Лянной, О. Томенко, А. Чепелюк та інші), специфіку професійного становлення майбутніх учителів фізичної культури (Р. Клопов, П. Лесгафт, Л. Лубишева, В. Магін, Н. Москаленко, М. Носко, Є. Приступа, Л. Суценко та ін.).

Водночас аналіз науково-педагогічних джерел засвідчує відсутність фундаментальних досліджень, у яких було уточнено сутність «інноваційної професійної діяльності вчителя фізичної культури», розроблено зміст, форми і методи формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

Теоретичний аналіз наукових джерел, вивчення практичного досвіду щодо професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури дали змогу виявити низку *суперечностей*, зокрема, між:

– нагальною потребою суспільства в гармонійному фізичному й розумовому розвитку молодого покоління й опанування ними інноваційними видами рухової активності та недостатнім рівнем підготовки вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності;

– творчим характером професійної діяльності учителя фізичної культури та переважно репродуктивним підходом до формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності;

– потребою модернізації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на основі сучасних інновацій у галузі фізичної культури і спорту та недостатністю наукових розробок і методичного забезпечення щодо їх упровадження у процес професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Актуальність означеної проблеми, її недостатня розробленість у педагогічній теорії, потреби освітньої практики, необхідність розв'язання виявлених суперечностей зумовили вибір теми дисертації **«Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження виконано згідно з планом наукової роботи кафедри теорії і методики фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка за темами: «Підвищення рівня здоров'я і фізичної підготовленості різних груп населення засобами фізичної культури» (ДР 0111U005736, 2011–2015 рр.), де автором розроблені навчально-методичні матеріали з дисципліни «Гімнастика та методика її викладання» для майбутніх учителів фізичної культури; «Теоретичні і методичні основи фізкультурної освіти різних груп населення» (ДР 0116U000900, 2016–2020 рр.), в рамках якої досліджено й обґрунтовано модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

Тему дисертації затверджено вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (протокол № 9 від 30.01.2017 р.).

Об'єкт дослідження: процес професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в закладах вищої освіти.

Предмет дослідження: модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

Мета дослідження: наукове обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

Мета дослідження зумовила необхідність вирішення таких **завдань:**

1) проаналізувати сучасний стан розробленості проблеми підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності у науково-педагогічних дослідженнях;

2) уточнити сутність понять «інноваційна професійна діяльність учителя фізичної культури», «готовність майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності»;

3) науково обґрунтувати та розробити модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності;

4) розробити критеріальну основу для визначення рівнів готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності та перевірити ефективність розробленої моделі.

Для досягнення мети й реалізації завдань дослідження застосовано такі **методи дослідження:**

– *теоретичні:* аналіз, синтез, систематизація, узагальнення філософської, психологічної, педагогічної, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних документів стосовно вищої і середньої загальноосвітньої школи, у галузі фізичної культури і спорту, дисертаційних досліджень з проблем підготовки майбутніх учителів фізичної культури, що дало змогу сформулювати вихідні положення дослідження, з'ясувати стан розробленості означеної проблеми; узагальнення та систематизація вітчизняного та закордонного досвіду підготовки майбутніх учителів фізичної культури, особистого педагогічного досвіду упровадження інновацій в освітній процес; метод моделювання для побудови моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності;

– *емпіричні:* педагогічне анкетування, опитування, бесіди з учителями, студентами, спостереження за освітнім процесом і результатами вивчення професійно орієнтованих дисциплін майбутніми вчителями фізичної культури з метою визначення рівня їх готовності до ефективного використання інновацій у професійній діяльності, для перевірки ефективності моделі підготовки вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності; узагальнення педагогічного досвіду, аналіз програм, підручників, посібників для вищої і загальноосвітньої школи; констатувальний та формувальний педагогічний експеримент – з метою діагностування і формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності;

– *методи математичної статистики* для кількісного та якісного аналізу результатів педагогічного експерименту.

Експериментальна база дослідження. Дослідна робота проводилася у навчально-наукових інститутах та факультетах фізичної культури і спорту Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка,

Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Усього в дослідженні брали участь 267 респондентів, з них – 204 студенти, майбутні вчителі фізичної культури, 63 викладачі.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів дослідження полягають у тому, що:

– *вперше* розроблено й теоретично обґрунтовано модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності, яка базується на цілісному, професійно-особистісному, редуційному, діяльнісному й інноваційному підходах та загальнодидактичних і специфічних принципах фізичного виховання (безперервності, прогресування тренувальних дій, циклічності, вікової адекватності впливу, емоційності) та принципах інноваційної професійної діяльності у галузі фізичної культури і спорту (мотивації, інноваційних знань, єдності традицій і новаторства, прогнозування і моделювання, креативності) у комплексі з формами (лекція удвох, лекція-візуалізація, лекційно-практичні заняття, індивідуальна робота), методами (словесні, практичні, наочні, проблемні, інтерактивні, імітаційно-ігрові, проектні) й засобами (комплекси фізичних вправ інноваційної спрямованості та ІКТ), що забезпечують підготовку майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності;

– *розроблено* критерії (предметний, практичний, психологічний), показники (обсяг знань, гімнастична підготовленість, організаційні дії, мотивація та самоаналіз) та рівні (інтуїтивний, репродуктивний, усвідомлений, творчий) готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності;

– *уточнено* поняття «інноваційна професійна діяльність учителя фізичної культури» (комплекс заходів, що зорієнтований на застосування у професійній діяльності вчителя фізичної культури інноваційних видів рухової активності (паркур, воркаут, скейтбординг, роликовий спорт, фітнес-програми (кросфіт, функціональне багатоборство, стренфлекс), які спрямовані на розвиток фізичних якостей особистості) та поняття «готовність до інноваційної професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури» (складне інтегроване особистісне утворення, яке полягає в оволодінні майбутніми вчителями фізичної культури знаннями інноваційних видів рухової активності, прийомами й методами їх виконання та використання у професійній діяльності, забезпечує реалізацію інноваційної педагогічної діяльності та є підґрунтям для подальшої творчої самореалізації та професійного самовдосконалення);

– *подальшого розвитку* набули зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблено і впроваджено навчально-методичне забезпечення курсу «Гімнастика та методика її викладання» (робоча програма, матеріали лекцій, практичних занять, завдання для самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань), навчальний посібник «Практикум з методики викладання гімнастики», що містить систему змістових модулів для практичних і самостійних занять, комплекси вправ на гімнастичних приладах для поточного й підсумкового контролю студентів за кредитно-модульною системою оцінювання знань з гімнастики та методики її викладання; методичні рекомендації «Інноваційні види рухової активності (воркаут та паркур)»; розроблено наочний матеріал (схеми, таблиці, схематичні зображення і рисунки) до курсу гімнастики та методики її викладання.

Основні результати дослідження, навчально-методичне забезпечення можуть бути використані для подальшого вдосконалення теорії і практики вищої професійної освіти, організації самостійної, індивідуальної роботи, програм виробничих практик, підготовки підручників і посібників, програм нормативних та варіативних курсів і спецкурсів у галузі фізичної культури і спорту, в системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників, підготовці кваліфікаційних робіт.

Результати дослідження **упроваджено** в освітній процес Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (довідка № 1946 від 22.09.2017 р.), Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 281-н від 29.12.2017 р.), Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 03-28/02/5034 від 29.12.2017 р.), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка № 84 від 21.12.2017 р.), Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (довідка № 2 від 15.01.2018 р.), Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка № 666 від 09.01.2018 р.).

Особистий внесок здобувача. У посібнику [1] пошукач є автором розділів «Оцінювання навчальної та наукової діяльності студентів» та «Робочої навчальної програми з дисципліни «Гімнастика та методика її викладання»; у статтях [2; 3] автором подано розробку комплексу вправ для корекційної роботи з дітьми, які погано чують; у статтях [4; 5; 8] автору належить ретроспективний аналіз видів рухової активності народів, що населяли територію України дослов'янської доби, у епоху античності; у статті [9] автором зібрано і систематизовано результати педагогічного експерименту, пов'язаного з упровадженням моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності; у матеріалах [10] автор пропонує розробку комплексу вправ для самостійного оздоровчого тренування та їх опис; у статті [14] представлений системний аналіз науково-методичних праць стосовно упровадження комп'ютерних технологій в підготовку вчителя фізичної культури; у статті [15] описано стан технічної підготовки гімнастів.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати проведеного дослідження були представлені для обговорення на наукових,

науково-методичних та науково-практичних конференціях і семінарах різних рівнів. Зокрема, на міжнародних: «Сучасні технології формування особистості фахівця фізичного виховання, спорту та основ здоров'я» (Чернігів, 2012), «V міжнародна наукова конференція пам'яті Анатолія Миколайовича Лапутіна» (Чернігів, 2012), «Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів» (Суми, 2013), «Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення» (Суми, 2014–2017), «Історія фізичної культури і спорту народів Європи» (Луцьк, 2017); *усеукраїнських*: «Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України» (Суми, 2010, 2012). Матеріали дисертаційного дослідження доповідалися й обговорювалися на науково-методичних семінарах кафедри теорії і методики фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (Суми, 2012–2017).

Публікації. Основні наукові положення дисертаційної роботи опубліковано в 18 працях наукового та навчально-методичного характеру, в тому числі: 1 навчальний посібник (з грифом Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка), 6 статей у наукових фахових виданнях України, 2 статті у виданнях, що входять до світових наукометричних баз, 8 – апробаційного характеру, 1 – додатково відображає результати дисертації.

Структура дисертації. Дисертація складається з анотацій, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (350 найменувань, із яких 14 – іноземними мовами) та 13 додатків на 56 сторінках. Дисертація містить 38 таблиць, 17 рисунків.

Загальний обсяг дисертації становить 293 сторінок, із них основний текст – 182 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано об'єкт, предмет, визначено мету й завдання, описано теоретичну і практичну значущість роботи, апробацію і впровадження отриманих результатів.

У **першому розділі «Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності як педагогічна проблема»** схарактеризовано підготовку вчителів фізичної культури як актуальну педагогічну проблему, визначено інноваційну професійну діяльність як провідну стратегію педагогічної реалізації вчителів фізичної культури, уточнено сутність готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

На основі аналізу законодавчих і нормативних документів, теоретичних джерел, навчально-методичної літератури з'ясовано, що фізична культура розглядається як складова загальної культури суспільства, спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних якостей людини з метою гармонійного формування її особистості. Це зумовлює потребу в суттєвих змінах у професійній підготовці

майбутніх учителів фізичної культури. На заклади вищої освіти покладається відповідальність за підготовку нового покоління вчителів, зміст і рівень кваліфікації яких відповідають запитам учнівської молоді – покоління Z (покоління центеніалів), котрі є прибічниками молодіжних течій і водночас більш активними щодо опанування інноваційних видів рухової активності.

Встановлено, що в Україні і за кордоном (Великобританія, Колумбія, Німеччина, США, Франція та ін.) набувають популярності такі інноваційні види рухової активності, як воркаут, паркур, роликовий спорт, скейтбординг, стренфлекс, кросфіт, функціональне багатоборство, брейкданс, капоейра та ін., а також оздоровчі системи різних народів світу (хатха-йога, карате, ушу, шейпінг, східні танці тощо).

Серед переваг упровадження інноваційних видів рухової активності зазначимо відсутність необхідності у спеціальному обладнанні; популярність у молоді; низька травмованість, мінімізація ризику на тренуваннях при напрацюванні найбільш ефективних і безпечних елементів; комплексна підготовка допризовної молоді; профілактика екстремізму, алкогольної та наркотичної залежності в підлітковому середовищі; патріотичне виховання молоді.

Зазначене, з одного боку, обумовлює потребу впровадження інноваційних видів рухової активності у навчання фізичної культури, а з іншого, характеризує професійну діяльність вчителя фізичної культури як інноваційну.

На основі аналізу наукових джерел встановлено, що інноваційна педагогічна діяльність має три рівні: упровадження освітніх інновацій, удосконалення та поширення освітніх інновацій, розробка освітніх інновацій. Третій рівень є творчим процесом, що базується на глибокому розумінні процесів пізнання й перетворення навколишнього світу, особистісних якостей (здатність діяти цілеспрямовано, ініціативність, постійний прояв дослідницького інтересу тощо), педагогічному досвіді учителя як суб'єкта педагогічної інновації. У дослідженні інноваційну професійну діяльність вчителя фізичної культури розглядаємо на рівні упровадження освітніх інновацій.

Узагальнення і систематизація вітчизняного і закордонного досвіду в галузі підготовки майбутніх учителів фізичної культури дало змогу виявити проблеми недостатньої підготовки до впровадження інновацій у професійну діяльність відповідно до потреб сучасної школи.

Узагальнення проблематики педагогічних досліджень, засад формування готовності до професійної діяльності фахівців різних напрямів, змісту професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури та різноманітних підходів до розуміння педагогічних інновацій дозволило уточнити сутність інноваційної професійної діяльності вчителя фізичної культури та структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності. Проведений аналіз наукових джерел дозволив охарактеризувати інноваційну професійну діяльність учителя фізичної культури як комплекс заходів, що зорієнтований на застосування у

професійній діяльності вчителя фізичної культури інноваційних видів рухової активності (паркур, воркаут, скейтбординг, роликовий спорт, фітнес-програми (кросфіт, функціональне багатоборство, стренфлекс), які спрямовані на розвиток фізичних якостей особистості. Уважаємо, що саме такі новітні види фізичного гарту у професійній діяльності вчителя фізичної культури можуть не тільки підвищити ефективність навчального процесу, а й посилити мотивацію учнів до занять з фізичної культури, бажання вести здоровий спосіб життя, фізично розвиватись та самовдосконалюватись.

На підставі аналізу понять «готовність до професійної діяльності», «інноваційна професійна діяльність учителів фізичної культури», тенденцій розвитку поняття «готовності», що пов'язані з інноваційними парадигмами освіти, було уточнено поняття «готовність майбутніх вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності» як складне інтегроване особистісне утворення, яке полягає в оволодінні майбутніми вчителями фізичної культури знаннями інноваційних видів рухової активності, прийомами й методами їх виконання та використання у професійній діяльності, забезпечує реалізацію інноваційної педагогічної діяльності та є підґрунтям для подальшої творчої самореалізації та професійного самовдосконалення.

Структура готовності майбутніх вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності розглядається нами як сукупність взаємопов'язаних складових: теоретико-практичної (оволодіння знаннями інноваційних видів рухової активності та прийомами й методами їх виконання), методичної (оволодіння знаннями про технології навчання інноваційних видів рухової активності та прийомами й методами їх використання у професійній діяльності) та індивідуально-особистісної (наявність психологічних якостей, необхідних для вчителя фізичної культури щодо провадження інноваційної професійної діяльності та його подальшої творчої самореалізації і професійного самовдосконалення).

На підставі аналізу навчальних планів підготовки бакалаврів у розділі обґрунтовано, що інноваційна професійна діяльність майбутніх вчителів фізичної культури можлива за умови різноманітності змісту, форм і засобів діяльності та водночас їх оптимального поєднання. Це потребувало розробки моделі відповідної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

У другому розділі «Обґрунтування моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності» теоретично обґрунтовано методологічні основи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності, здійснено моделювання процесу підготовки вчителів фізичної культури в контексті дослідження, описано методичні особливості реалізації моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

У розділі обґрунтовані підходи щодо підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності. Цілісний підхід вказує на структурованість і багатокomпонентність готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності як цілісної

системи та системність процесу її формування як єдність взаємопов'язаних компонентів. Професійно-особистісний підхід забезпечує умови розвитку особистості та реалізацію її природних потенціалів під час професійної підготовки. Редукційний підхід передбачає використання інновацій на заняттях фізичної культури, що вимагає від учителя фізичної культури системи базових знань про особливості антропометричного розвитку учнів та його співвідношення із допустимими фізичними навантаженнями. Основною метою діяльнісного підходу є навчити студентів визначати цілі та планувати свою діяльність для розвитку професійних якостей та самоосвіти. Інноваційний підхід передбачає розвиток інноваційних знань та умінь студентів щодо впровадження інноваційних видів рухової активності.

На основі методу моделювання розроблена модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності (рис. 1), яка базується на описаних підходах (цілісному, професійно-особистісному, редукційному, діяльнісному, інноваційному) та загальнодидактичних і специфічних принципах фізичного виховання (безперервності, прогресування тренувальних дій, циклічності, вікової адекватності впливу, емоційності) і принципах інноваційної професійної діяльності в галузі фізичної культури і спорту (мотивації, інноваційних знань, єдності традицій і новаторства, прогнозування і моделювання, креативності) в комплексі з обраними формами, методами й засобами, що забезпечують підготовку до інноваційної професійної діяльності.

Удосконалення змісту передбачає модифікацію робочих програм, розробку або оновлення навчально-методичних комплексів фахових дисциплін із сучасних видів спорту для збагачення рухового досвіду з орієнтацією на інноваційну професійну діяльність майбутніх учителів фізичної культури у контексті: 1) домінування цілісно-розчленованого методу навчання та вдосконалення складних вправ і комбінацій на основі розкладання вправи на окремі частини (фази) за смисловим принципом або біомеханічною доцільністю, свідоме оволодіння базовою структурою окремого елемента, подібне вдосконалення частин та вправи в цілому; 2) можливості вузько спрямованого (аналітичного) розвитку і вдосконалення окремих м'язових груп, рухових якостей або поєднань якостей, систем і органів та вплив на психічні здібності особистості;

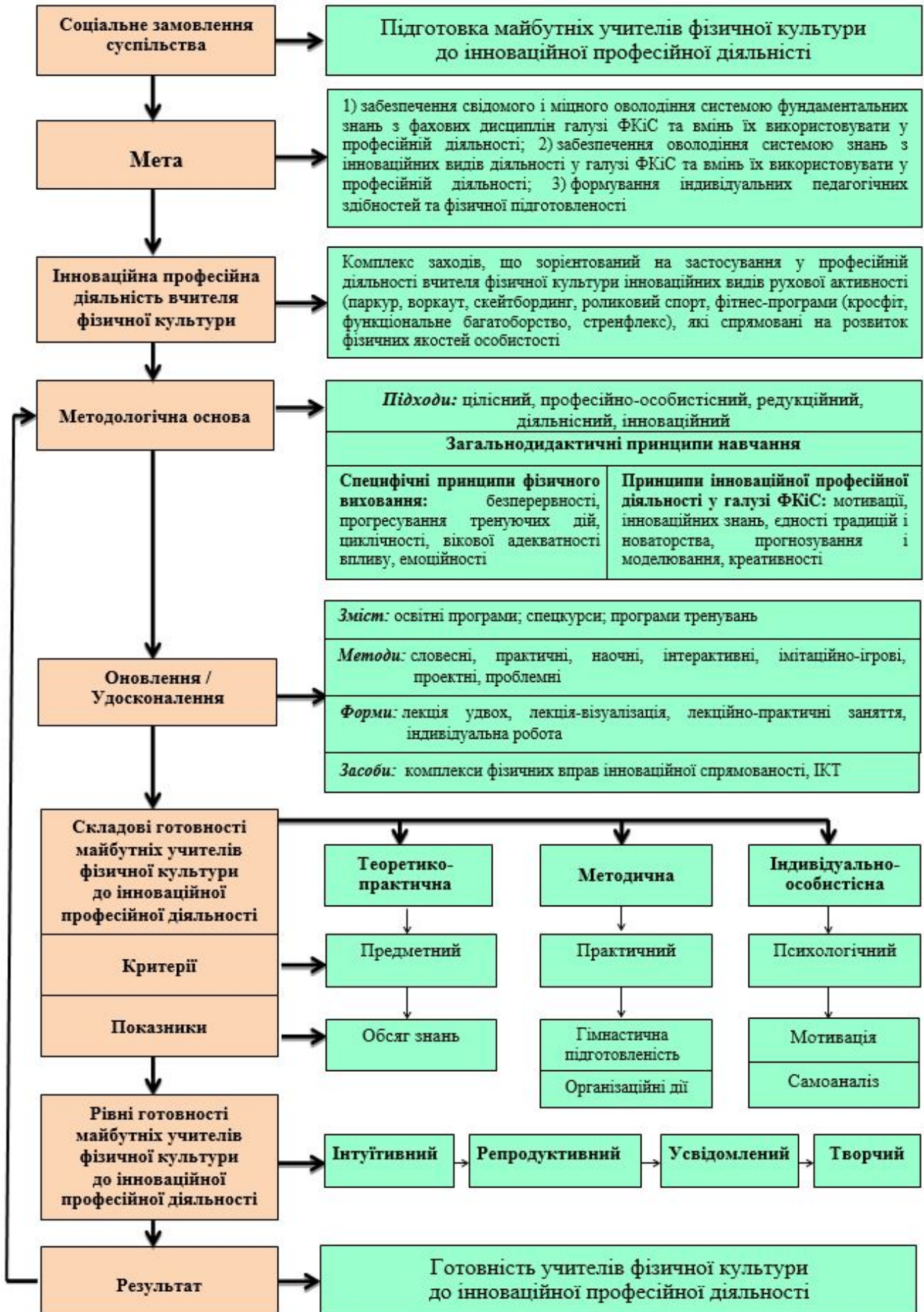

Рис. 1. Модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності

3) поєднання природних видів вправ (біг, хода, стрибки, поштовхи та ін.) із суто гімнастичними або перетвореними в інноваційні природними рухами; 4) можливості ускладнювати вправи шляхом зміни вихідних і кінцевих положень, поєднання окремих вправ у зв'язки, виконання вправ в умовах м'язової та розумової втоми, емоційного збудження або пригнічення на різному обладнанні в різних умовах; 5) активізації занять шляхом використання музики, комунікативного ефекту групових вправ і масових виступів; 6) можливості чіткого регулювання (дозування) навантажень різного характеру відповідно до контингенту (віку, статі, підготовленості, стану здоров'я тощо); 7) поєднання інноваційних видів рухової активності з іншими видами, поєднання природних рухів з вправами, що придумані людиною (наприклад, стійка на руках, великі оберти, різні сальто з поворотами тощо); 8) розвитку сміливості на чіткому виконанні складних вправ, високому ступені орієнтації у просторі та часі, своєчасному використанні страхування, достатньому початковому рівні розвитку фізичних якостей та технічної підготовленості.

У розділі теоретично обґрунтовано форми (лекція удвох, лекція-візуалізація, лекційно-практичні заняття та індивідуальна робота), методи (словесні, практичні, наочні, інтерактивні, імітаційно-ігрові, проектні, проблемні) та засоби (комплекси фізичних вправ інноваційної спрямованості та ІКТ) навчання, орієнтовані на формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

Таким чином, обґрунтовано та розроблено модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності

У третьому розділі «Експериментальна перевірка ефективності моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності» схарактеризовано критерії, показники й рівні готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності, описано методика визначення рівнів готовності, проведено аналіз результатів педагогічного експерименту.

Головне завдання педагогічного експерименту полягало в перевірці ефективності розробленої моделі, що вимагало порівняння досягнень майбутніх учителів фізичної культури у контрольній та експериментальній групах (ЕГ і КГ) на початку (констатувальний етап) та наприкінці (формульвальний етап) експерименту. Це обумовило потребу розробки критеріїв і показників за складовими готовності майбутніх вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

З урахуванням сутності компонентів готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності виокремлено критерії та показники:

– *предметний* (показник: «обсяг знань», свідчить про рівень теоретичної підготовки студентів до здійснення інноваційної професійної діяльності);

– *практичний* (показники: «гімнастична підготовленість» і «організаційні дії», що визначають рівень сформованості спортивних навичок студентів виконувати певні дії з інноваційних видів фізичної культури і спорту, рівень сформованості педагогічних умінь студентів виконувати ці дії під час здійснення професійної діяльності);

– *психологічний* (показники: «мотивація» і «самоаналіз», які характеризують ставлення студентів до вивчення фахових дисциплін, рівень умотивованості майбутніх учителів фізичної культури до здійснення інноваційної професійної діяльності, прагнення до самоосвіти та самовдосконалення, внутрішні психологічні та індивідуальні якості майбутніх учителів фізичної культури).

На основі виділених критеріїв і показників встановлено такі рівні:

- *інтуїтивний* рівень (фрагментарність і точковість виконання інноваційних видів рухової активності у професійну діяльність учителя фізичної культури);
- *репродуктивний* рівень (уміння відтворювати дії щодо провадження інноваційної професійної діяльності за зразком, упровадження їх у професійну діяльність переважно на основі відеоматеріалів);
- *усвідомлений* рівень (знання основних фактів і понять щодо провадження інноваційної професійної діяльності, володіння базовими уміннями й навичками здійснення такої діяльності);
- *творчий* рівень (перенесення знань у нові ситуації, створення оригінальних підходів, алгоритмів пізнавальних і практичних дій щодо провадження інноваційної професійної діяльності).

За результатами констатувального експерименту (2013–2015) встановлено, що підготовка майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності ускладнюється: низьким рівнем теоретичної підготовленості студентів факультетів фізичного виховання і спорту педагогічних університетів щодо вивчення інноваційних видів спорту; недостатнім рівнем базової гімнастичної підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до виконання фізичних вправ інноваційного характеру; недостатньою кількістю часу для відпрацювання навичок та вмінь застосування фізичних вправ інноваційного характеру у майбутній професійній діяльності; недостатній увазі до виконання інноваційних видів рухової активності більш високого рівня складності в індивідуальних тренувальних програмах майбутніх учителів фізичної культури.

Тому доцільним було створення та запровадження моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності

Позитивна динаміка зрушень на усвідомленому і творчому рівнях готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності в ЕГ і КГ (табл. 1) підтверджує успішність реалізації моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

**Динаміка рівнів готовності майбутніх учителів фізичної культури
до інноваційної професійної діяльності
в експериментальній та контрольній групах (%)**

Критерій та показник	Рівень сформованості	ЕГ	КГ
<i>Предметний критерій</i>			
Обсяг знань (показник ОЗ)	інтуїтивний	-24,5%	-23,6%
	репродуктивний	-20,4%	-12,3%
	усвідомлений	32,7%	30,2%
	творчий	12,2%	5,7%
<i>Практичний критерій</i>			
Гімнастична підготовленість (показник ГП)	інтуїтивний	-34,7%	-18,9%
	репродуктивний	-32,7%	-10,4%
	усвідомлений	37,7%	20,8%
	творчий	28,6%	8,5%
Організаційні дії (показник ОД)	інтуїтивний	-43,9%	-37,8%
	репродуктивний	6,1%	18,9%
	усвідомлений	23,5%	18,9%
	творчий	14,3%	0,0%
<i>Психологічний критерій</i>			
Мотивація (показник М)	інтуїтивний	-56,1%	-59,4%
	репродуктивний	2,0%	36,8%
	усвідомлений	50,0%	28,3%
	творчий	4,1%	-5,6%
Самоаналіз (показник С)	інтуїтивний	-11,2%	-2,9%
	репродуктивний	-15,3%	-6,6%
	усвідомлений	14,3%	4,8%
	творчий	12,2%	4,7%

Нами експериментально встановлено, що з метою підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності слід зосередитися на формуванні таких знань та вмінь: теоретичні відомості про інноваційні види спорту в обсязі навчальних програм за темами курсів; термінологічний апарат предмету «Гімнастика та методика її викладання»; знання про засоби освітньо-розвивальних видів гімнастики, про основи техніки виконання вправ з гімнастичного багатоборства, про методики розвитку фізичних якостей, технологію планування навчального процесу з гімнастики, методики й форми організації оздоровчої гімнастики школярів та різних вікових груп населення.

Отже, педагогічний експеримент, який проходив у два етапи (констатувальний та формувальний), надав результати, статистичний аналіз яких підтвердив ефективність запропонованої моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності, що підтверджено методами Стьюдента та Кендала на рівні значущості 0,05.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і практичне розв'язання проблеми підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності. У процесі проведення дослідження було вирішено усі поставлені завдання й одержано такі основні **результати**:

- проаналізовано сучасний стан розробленості проблеми підготовки вчителів фізичної культури у науково-педагогічних дослідженнях;
- уточнено сутність понять «інноваційна професійна діяльність учителя фізичної культури», «готовність майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності»;
- розроблено та науково обґрунтовано модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності;
- розроблено критеріальну основу для визначення рівнів сформованості готовності вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності;
- експериментально перевірено ефективність моделі підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

Результати теоретичного та експериментального дослідження надали змогу сформулювати такі **висновки**.

1. Сучасне українське суспільство ставить перед системою освіти ряд завдань, серед яких одним із найважливіших є збереження здоров'я нації та формування здорового способу життя. З цих позицій професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури набуває стратегічного значення.

Аналіз результатів наукових досліджень у галузі професійної підготовки вчителів фізичної культури виявив, що на сучасному етапі розвитку суспільства, коли молодь активно спілкується через соціальні мережі і долучається до неформальних течій, що зорієнтовані на інноваційні види рухової активності, не враховується сучасний стан розвитку галузі фізичної культури і спорту та не повною мірою задовольняються вимоги суспільства на якісну підготовку молодого покоління з урахуванням таких інновацій. Це зумовлює потребу в суттєвих змінах у професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури щодо здійснення ними інноваційної професійної діяльності.

2. Інноваційну професійну діяльність вчителя фізичної культури уточнено як комплекс заходів, що зорієнтований на застосування у професійній діяльності вчителя фізичної культури інноваційних видів рухової активності (паркур, воркаут, скейтбординг, роликовий спорт, фітнес-програми (кросфіт, функціональне багатоборство, стренфлекс), які спрямовані на розвиток фізичних якостей особистості.

Готовність майбутніх вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності є складне інтегроване особистісне утворення, яке полягає в оволодінні майбутніми вчителями фізичної культури знаннями інноваційних видів рухової активності, прийомами й методами їх виконання та використання у професійній діяльності, забезпечує реалізацію інноваційної педагогічної діяльності та є підґрунтям для подальшої творчої самореалізації та професійного самовдосконалення.

Структуру готовності майбутніх вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності розглядаємо як сукупність взаємопов'язаних складових: теоретико-практичної (оволодіння знаннями інноваційних видів рухової активності та прийомами й методами їх виконання), методичної (оволодіння знаннями про технології навчання інноваційних видів рухової активності та прийомами й методами їх використання у професійній діяльності) та індивідуально-особистісної (наявність психологічних якостей, необхідних для вчителя фізичної культури щодо провадження інноваційної професійної діяльності та його подальшої творчої самореалізації і професійного самовдосконалення).

3. Розроблено і теоретично обґрунтовано модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності, яка базується на цілісному, професійно-особистісному, редукційному, діяльнісному й інноваційному методологічних підходах та загальнодидактичних і специфічних принципах фізичного виховання (безперервності, прогресування тренувальних дій, циклічності, вікової адекватності впливу, емоційності) й принципах інноваційної професійної діяльності у галузі фізичної культури і спорту (мотивації, інноваційних знань, єдності традицій і новаторства, прогнозування і моделювання, креативності) у комплексі з формами (лекція удвох, лекція-візуалізація, лекційно-практичні заняття, індивідуальна робота), методами (словесні, практичні, наочні, проблемні, інтерактивні, імітаційно-ігрові, проектні) й засобами (комплекси фізичних вправ інноваційної спрямованості та ІКТ), що забезпечують підготовку майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

4. Визначено критерії та показники рівнів готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності: обсяг знань (предметний критерій), гімнастична підготовленість та організаційні дії (практичний критерій), мотивація та самоаналіз майбутніх учителів фізичної культури (психологічний критерій).

Встановлено такі рівні готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності: інтуїтивний (фрагментарність і точковість виконання інноваційних видів рухової активності у професійну діяльність учителя фізичної культури); репродуктивний (вміння відтворювати дії щодо провадження інноваційної професійної діяльності за зразком, впровадження їх у професійну діяльність переважно на базі відеоматеріалів); усвідомлений (знання основних фактів і понять щодо провадження інноваційної професійної діяльності, володіння базовими уміннями й навичками здійснення такої діяльності); творчий (перенесення знань у нові ситуації, створення оригінальних підходів, алгоритмів пізнавальних і практичних дій щодо провадження інноваційної професійної діяльності).

Нами експериментально встановлено, що з метою підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності слід зосередитися на формуванні таких знань та вмінь: теоретичні відомості про інноваційні види спорту в обсязі навчальних програм за темами курсів; термінологічний апарат предмету «Гімнастика та методика її викладання»; знання про засоби освітньо-розвивальних видів гімнастики, про основи

техніки виконання вправ з гімнастичного багатоборства, про методики розвитку фізичних якостей, технологію планування навчального процесу з гімнастики, методики й форми організації оздоровчої гімнастики школярів та різних вікових груп населення.

Результати педагогічного експерименту на підставі статистичного аналізу на рівні значущості 0,05 підтвердили ефективність упровадження в процес підготовки майбутніх учителів фізичної культури науково обґрунтованої моделі, навчальних і методичних посібників, практичних рекомендацій, які дозволяють студентам ефективно впроваджувати інновації у майбутній професійній діяльності

Проведене дослідження не претендує на остаточне вирішення проблеми підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Подальших наукових пошуків потребує проблема використання інновацій у самостійній навчальній та тренувальній роботі майбутніх учителів фізичної культури. Також перспективними вважаємо дослідження питань запровадження в освітній процес фахової підготовки майбутніх учителів фізичної культури технологій контекстного навчання, мультимедійного наповнення фахових курсів, організації дистанційного навчання за Smart-підходами тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Навчально-методичний посібник

1. Балашов Д. І., Козубенко Н. Г. Практикум з методики викладання гімнастики : навч.-метод. посіб. Суми: вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. 124 с. Рекомендовано до друку вченою радою СумДПУ імені А. С. Макаренка (протокол №6 від 26.12.2013 року).

Статті у наукових фахових виданнях України

2. Кравченко А. І., Балашов Д. І. Роль гімнастичних вправ у корекційній роботі зі слабчущими дітьми. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал*. Суми, 2015. №7 (51). С. 351-359.

3. Балашов Д. І., Бермудес Д. В. Гімнастичні вправи у роботі зі слабчущими дітьми. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал*. Суми, 2016. №1 (55). С. 3-7.

4. Лазоренко С. А., Чхайло М. Б., Балашов Д. І. Фізична культура народів, що населяли територію України дослов'янської доби. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: «Педагогічні науки»*. Чернігів, 2016. Вип. 140. С. 364-369.

5. Лазоренко С. А., Балашов Д. І., Чхайло М. Б. Розквіт та занепад давньогрецької агоністики у епоху античності. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: педагогічні науки*. Чернігів, 2017. Вип. 149. С. 253-258.

6. Балашов Д. І. Хронологічний аналіз застосування інноваційних видів рухової активності з гімнастичною спрямованістю в професійній підготовці фахівців фізичної культури. *Вісник Черкаського університету. Серія: «Педагогічні науки»*. Черкаси, 2017. №13-14. С. 15-22.

7. Балашов Д. І. Обґрунтування моделі процесу підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал*. Суми, 2017. №10 (74). С. 142-150.

Статті в наукових періодичних виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз

8. Lazorenko S., Balashov D., Chxajlo M. Physical Culture of Ancient Ukraine-Rus. *Physical Education, Sports and Health in Modern Society : Collected Research Papers of Lesya Ukrainka Eastern European National University*. Lutsk, 2017. №3 (39). Pp. 56-62.

9. Балашов Д. І., Шищенко І. В. Експериментальна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності: аналіз результатів методами математичної статистики. *Фізико-математична освіта : науковий журнал*. Суми, 2017. Вип. 4 (14). С. 336-348. (*Index Copernicus*).

Опубліковані праці апробаційного характеру

10. Балашов Д. І., Верблюдов І. Б. Експериментальна перевірка ефективності дії обмеженого комплексу засобів для самостійного оздоровчого тренування майбутніх учителів. *Молода спортивна наука України : зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту*. Львів: НВФ «Українські технології», 2009. Т. 4. С. 11-18.

11. Балашов Д. І. Підготовка студентів Інституту фізичної культури до майбутньої практичної діяльності (на прикладі нормативної дисципліни «Гімнастика та методика її викладання»). *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України: матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених з міжнародною участю*. Суми, 2012. Т.1. С. 18-21.

12. Балашов Д. І. Використання технологій мультимедіа як дидактичних засобів у навчальному процесі сучасної вищої школи. *V міжнародна наукова конференція пам'яті А. М. Лапутіна «Актуальні проблеми сучасної біомеханіки фізичного виховання та спорту»* (м. Чернігів, 25-26 жовтня 2012 р.), 2012. Т.2. С. 9-12.

13. Балашов Д. І. Аналіз сучасного стану підготовки студентів інституту фізичної культури (на прикладі нормативної дисципліни «Гімнастика та методика її викладання»). *Сучасні технології формування особистості фахівця фізичного виховання, спорту та основ здоров'я: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Чернігів, 25-27 квітня 2012 р.), 2012. Т. 2. С. 18-23.

14. Балашов Д. І., Лянной М. О. Теоретичне обґрунтування необхідності використання комп'ютерних технологій в організації фізичного виховання. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених* (м. Суми, 18-19 квітня 2013 р.). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. Т. I. С. 19-23.

15. Лянной М. О., Лапицький В. О., Балашов Д. І. Стан та тенденція розвитку технічної підготовки гімнастів. *Сучасні проблеми фізичного*

виховання і спорту різних груп населення: матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. Т. 2. С. 184-188.

16. Балашов Д. І. Акробатичні вправи як засіб розвитку координаційних здібностей. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення: матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. Т. 2. С. 151-153.*

17. Балашов Д. І. Дослідження вестибулярної стійкості у дітей, які займаються стрибками на акробатичній доріжці. *Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення: матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. Т. I. С. 24-27.*

Опубліковані наукові праці, які додатково відбивають наукові результати дисертації

18. Балашов Д. І. Інноваційні види рухової активності (воркаут та паркур) : Методичні рекомендації. Суми : ФОП Цьома С. П., 2017. 48 с. Рекомендовано до друку рішенням вченої ради НН ІФК СумДПУ імені А. С. Макаренка (протокол №5 від 27.12.2017 р.).

АНОТАЦІЇ

Балашов Д. І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, Суми, 2018.

У дисертації пропонується розв'язання проблеми підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності.

За термінологічним аналізом уточнено поняття «готовність майбутніх вчителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності», що є складним інтегрованим особистісним утворенням, яке полягає в оволодінні майбутніми вчителями фізичної культури знаннями інноваційних видів рухової активності, прийомами й методами їх виконання та використання у професійній діяльності, забезпечує реалізацію інноваційної педагогічної діяльності та є підґрунтям для подальшої творчої самореалізації та професійного самовдосконалення.

Показано, що формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності базується на цілісному, професійно-особистісному, редуційному, діяльнісному й інноваційному методологічних підходах та загальнодидактичних і специфічних принципах фізичного виховання (безперервності, прогресування тренувальних дій, циклічності, вікової адекватності впливу, емоційності) й принципах інноваційної професійної діяльності у галузі фізичної культури і спорту (мотивації, інноваційних знань, єдності традицій і новаторства, прогнозування і

моделювання, креативності).

Вибір критеріальної бази (предметний критерій з показником «Обсяг знань», практичний критерій з показниками «Гімнастична підготовленість» та «Організаційні дії», психологічний критерій з показниками «Мотивація» та «Самоаналіз») вплинув на визначення рівнів готовності (інтуїтивний, репродуктивний, усвідомлений, творчий).

Статистичний аналіз результатів педагогічного експерименту засвідчив ефективність упровадження в процес підготовки майбутніх учителів фізичної культури до інноваційної професійної діяльності науково обґрунтованої моделі, навчальних і методичних посібників, практичних рекомендацій.

Ключові слова: професійна підготовка вчителя, готовність до професійної діяльності, майбутній учитель фізичної культури, інновації, інноваційна професійна діяльність, паркур, воркаут.

Балашов Д. И. Подготовка будущих учителей физической культуры к инновационной профессиональной деятельности. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук (доктора философии) по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Сумской государственной педагогический университет имени А.С. Макаренки, Сумы, 2018.

В диссертации предлагается решение проблемы подготовки будущих учителей физической культуры к инновационной профессиональной деятельности.

На основе терминологического анализа уточнено понятие «готовность будущих учителей физической культуры к инновационной профессиональной деятельности», являющееся сложным интегрированным личностным образованием, которое заключается в овладении будущими учителями физической культуры знаниями инновационных видов двигательной активности, приемами и методами их выполнения и использования в профессиональной деятельности, обеспечивает реализацию инновационной педагогической деятельности и является основой для дальнейшей творческой самореализации и профессионального самосовершенствования.

Показано, что формирование готовности будущих учителей физической культуры к инновационной профессиональной деятельности базируется на использовании целостного, профессионально-личностного, редуцированного,

деятельностного, инновационного подходов и общедидактических и специфических принципах физического воспитания (непрерывности, прогрессирования тренирующих действий, цикличности, возрастной адекватности воздействия, эмоциональности) и принципах инновационной профессиональной деятельности в области физической культуры и спорта (мотивации, инновационных знаний, единства традиций и новаторства, прогнозирования и моделирования, креативности).

Выбор критериальной основы (предметный критерий с показателем «Объем знаний», практический критерий с показателями «гимнастическая подготовленность» и «Организационные действия», психологический критерий с показателями «Мотивация» и «Самоанализ») повлиял на определение уровней готовности (интуитивный, репродуктивный, осознанный, творческий).

Статистический анализ результатов формирующего этапа эксперимента показал результативность внедрения в процесс подготовки будущих учителей физической культуры к инновационной профессиональной деятельности научно обоснованной модели управления этим процессом, учебных и методических пособий, практических рекомендаций.

Ключевые слова: готовность к профессиональной деятельности, профессиональная подготовка учителя, будущий учитель физической культуры, инновации, инновационная профессиональная деятельность, паркур, воркаут.

Balashov D. I. Preparing of future teachers of physical education to an innovative professional activity. Qualification scientific work published in manuscript form.

The thesis on competition of a scientific Degree of the Candidate of Pedagogical Sciences (PhD) on a specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko, Sumy, 2018.

The thesis proposes the solutions for training of future teachers of physical education to an innovative professional activity.

On the basis of the terminological analysis, the notion "readiness of future teachers of physical education to an innovative professional activity" has been specified, which is regarded as an integrated complex personal formation that consists in mastering of knowledge of innovative types of motor activity, methods and techniques of their implementation and use in professional activities, provides

realization of innovative pedagogical activity and is the basis for further creative work, self-fulfillment and professional self-improvement.

It is shown that the formation of the readiness of future teachers of physical education to an innovative professional activity is based on the use of a holistic, professional-personal, reducing, activity orientated, innovative approaches and a set of general-didactic and specific principles of physical education (continuity, advance of training activities, cyclicity, age adequacy of impact, emotionality) and principles of innovative professional activity in the field of physical culture and Sports (motivation, innovative knowledge, unity of tradition and innovation, forecasting and simulation, creativity).

The choice of the criterion basis (the subject criterion with the indicator "The volume of knowledge", the practical criterion with the indicators "gymnastic preparedness" and "Organizational actions", the psychological criterion with the indicators "Motivation" and "Self-analysis") influenced the determination of the levels of readiness (intuitive, reproductive, conscious, creative).

Statistical analysis of formative stage results of the experiment showed the effectiveness of implementation a scientifically based management model of this process, training and methodological manuals, practical recommendations into the preparation process of future teachers of physical education to an innovative professional activity.

Keywords: professional training of teacher, readiness for professional activity, future teacher of physical education, innovations, innovative professional activity, parkour, workout.